Anul LXXXVIII — Sibiu, 19 Maiu 1940 — Nr. 21

BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

25 bani Posta

Telegraful Roman

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român
2 ex. (Of.)
Str. Șaguna 8
Sibiu

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegrafu Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Cosmologia Dlui Lucian Blaga

Dl Lucian Blaga este un cugetător de mare rezistență și originalitate, înzestrat pe deasupra și cu un uimitor dar de scriitor. Utilizând aceste mari însușiri într'un efort susținut, a reușit să rotunjească un sistem filosofic care sub raportul înlănțuirii consecvente e unic în cultura românească, iar ca noutate se poate înscrie în șirul celor mai interesante încercări metafizice ale întregei culturi universale.

Faptul că Dl Lucian Blaga a apărut pe arena scrisului cu plăsmuiri din cari iradia o atmosferă de mister specific vieții românești, ne-a făcut pe toți să așteptăm în viitoarele desfășurări de gând ale Dsale o pătrundere și o luminare a unor regiuni vecine cu credința creștină care formează alimentul spiritual esențial al poporului nostru.

Iar când, mai târziu, deasupra arhitecturii filosofice abia începute, dar cu direcțiile oarecum precizate, a răsărit, în «Censura transcendentă», soarele dominator al «Marelui Anonim», am crezut că, în trăsături mari, construcția filosofică a Dlui Lucian Blaga s'a fixat definitiv în apropiere de lumina creștinismului.

Erau unele elemente în filosofia de până acum cari, raportate la adevărurile de temelie ale creștinismului, trezeau nedumeriri. Prea era conceput egoist acel Mare Anonim care retează toate avânturile de cunoaștere și de înălțare ale omului; prea venea în contrazicere această idee cu învățătura creștină esențială despre mântuirea omului prin coborârea lui Dumnezeu pe pământ și în comuniune întimă și veșnică cu oamenii prin întrupare. Peste tot prea era neglijat factorul persoană, cu libertatea, cu păcatul, cu comuniunea de iubire a sa și prea se explicau toate pe calea unui automatism susținut de forțe impersonale, mitice.

Dar ne închipuiam că toate aceste părți vor putea primì încă un înțeles adecvat creștinismului, dacă viitoarele precizări ale sistemului vor rotunjì în mare o viziune care să nu facă opoziție.

De aceea am citit cu o legitimă curiozitate noua carte a Dlui Lucian Blaga, întitulată «*Diferențialele divine*», în care autorul ridică deasupra sistemului său cupola, prezentându-ne teoria despre originea lumii și despre ființa ei.

Vom înfățișa întâi ideile de temelie ale cărții în chip obiectiv, pentruca cititorii să cugete singuri întru cât cosmologia Dlui Lucian Blaga mai lasă deschisă putința de-a apropia, printr'o oarecare interpretare, sistemul Dsale de doctrina creștină.

Piatra unghiulară a cosmologiei Dlui Lucian Blaga este teza că Marele Anonim, având o putere ce întrece copleșitor toată puterea din lume, se poate reproduce ad indefinitum, fără a se istovì. Cel mai înalt rezultat al Ființei originare nu poate fi decât să dea existență unor Ființe întru totul egale cu sine și aceasta în număr nelimitat.

Dar Marele Anonim se ferește de-a descătușa aceste posibilități ale sale, ca să nu se ivească centre multiple cu existența autonomă, ceeace ar echivala cu o adevărată anarhie.

Purtat de grija egoistă de a-și salva poziția de centru unic al tuturor, Marele Anonim își reține posibilitățile majore de înfăptuire și lasă libertate de realizare numai celor mai modeste. Lumea nu este deci rezultatul unui act pozitiv al lui Dumnezeu, ci al unui act negativ, de abstinență, de silință de-a nu da naștere unor existențe egale cu sine. «Voința Marelui Anonim, ca efort, nu e îndreptată spre creație, ci are ca obiectiv tocmai prevenirea unei prea mari amplori generatoare» (p. 31). Așa încât faptul că s'a născut lumea e o dovadă că nu există mai multe persoane în Dumnezeu, că Tatăl nu s'a decis pentru generarea unor chipuri egale cu sine, căci în acest caz nu s'ar fi putut oprì (?) numai la două persoane egale cu El.

Lumea nu este creată de Dumnezeu din nimic, ci este un fel de emanație, de reproducere a Lui. «Actele creatoare ale Marelui Anonim nu sunt nici acte creatoare din nimic, nici acte aplicate asupra unui material dat. Actele marelui Anonim se numesc mai mult impropriu «acte creatoare», căci ele sunt în esență acte *reproductive*», (p. 30). E drept că în alte locuri Dl Lucian Blaga declară că nici cuvântul reproducere nu este potrivit pentru a imagina modul de provenire al lumii din Dumnezeu, așa cum nu e potrivit nici un alt cuvânt și nici o altă imagine din câmpul empiric. Dar principal este că Dl Lucian Blaga cugetă elementele lumii ca repetând exact substanța Marelui Anonim, însă nu prin apariție din nimic, ci ca rezultat al unei *emisiuni* din El.

Marele Anonim este un «Tot divin», de-o complexitate de structură și de-o bogăție de substanță cum nici nu ne putem închipuì. Reproducerea ar însemna o înmulțire la infinit a acestui «Tot divin». Evitând însă reproducerea plenară, face să se reproducă numai regiunile mai periferiale ale lui, nu și cele mai nucleare. Astfel lumea este repetiție a unor părți mai secundare din Totul divin. Deci lumea este într'o privință din substanța dumnezeească, dar în altă privință e o substanță ciuntită, o divinitate denaturată. «Orice act creator (numai impropriu numit astfel) al Marelui Anonim este, precum am afirmat, sub specia posibilității un act de procreare globală a sa, dar sub specia realizării orice asemenea act este, din înalte rațiuni centraliste, înadins *sugrumat* la maximum. Disanalogia dintre Marele Anonim și orice rezultat direct sau indirect al actelor creatoare este *copleșitoare* și *iremediabilă*, față de care asemânarea rămâne în umbră și în orice caz neglijabilă. De aceea se pare că rostul omului este cu totul altul decât de a căuta să se facă asemenea aceluia, care în prealabil s'a îngrijit să-l mutileze, și care prin toate măsurile preventive luate tinde tocmai la conservarea disanalogiei» (p. 34).

Dacă ne imaginăm «Totul divin» ca un cerc sau ca o sferă, lumea este o repetiție a părților lui mai din margine.

Insă Marele Anonim merge mai departe cu precauțiunile sale. El se teme chiar și de o repetare parțială a sa, ca nu cumva aceasta să aibă în sine destul «potențial autarhic», suficientă capacitate de existență autonomă. Deaceea nu lasă să se repete acele părți mai de margine ale sale, decât într'o formă ultrafărâmițată. Și astfel ceeace provine direct din Totul divin sunt niște entități minime sub raportul substanței și al structurii lor. Dl Lucian Blaga le numește *diferențiale divine*. «Oricare din aceste diferențiale divine este un minim substanțial, purtător al unei structuri egale cu un segment absolut simplu al structurii divine. Diferențiala divină, fiind însă un minim substanțial, ea nu poate să fie decât purtătoarea unei structuri *virtuale*. Sub unghiu substanțial, diferențialele divine permit să fie imaginate simbolic ca o serie de puncte...» (p. 36). Ele sunt mai mici decât atomii. Sunt atât de mici încât nici nu pot fi constatate cu nici un fel de aparat. Ele cuprind o structură mai mult ca virtualitate. Intrucât Totul divin și-a fărâmițat în astfel de sâmburi, regiuni întinse ale ființei sale, diferențialele acestea se deosebesc între ele după locul mai apropiat sau mai depărtat de centru care l-au avut în Totul divin. E o deosebire în structura ce o cuprind virtual. Ele sunt adecă eterogene. Altfel sunt diferențialele din cari se compune materia, altfel cele din cari se compune viața, altfel cele din cari se compune psihicul. Insă, întrucât Marele Anonim își reproduce neîncetat aceste regiuni ale ființii sale, fiecare categorie de diferențiale izvorește continuu din el. Deci la baza lucrurilor, răspândite peste tot, stau nenumărate diferențiale eterogene și omogene.

Diferențialele sunt singurele entități provenite direct din Marele Anonim. Toate individuațiunile lumii, începând dela atom și până la om, nu mai sunt o creație directă a lui, ci una indirectă, adecă un rezultat al diferitelor agregări, integrări, ale ace stor diferențiale, proces în care Marele Anonim nu mai are nici un rol.

De ce nu a produs direct Marele Anonim individuațiunile din lume? Pentrucă orice provine din Dumnezeu direct are o existență indestructibilă, spune Dl Lucian Blaga și Marele Anonim s'a temut de ivirea unor entități mai complexe cari să aibă caracter de indestructibilitate. Și orice individuațiune este o entitate mai complexă, cu mai mari posibilități. Marele Anonim a acceptat ca singurele entități indestructibile să fie aceste diferențiale, iar toate individuațiunile să-și datorească existența agregării acestora, ca să se și destrame continuu, după cum se desagregează diferențialele. Astfel tot ce e în lume, afară de diferențiale, e într'o continuă trecere, naștere și moarte. Aceasta e soartea și a fiecărei conștiințe individuale. De o nemurire a sufletului omenesc nu se poate vorbì. «Ceeace rămâne după moartea individuală, cât privește conștiința, sunt aceste secrete diferențiale psihice, spirituale, eterogene, dar *nu* «conștiința» și nici un pretins «suflet individual», ca factor total și indivizipil, care ar fi fost în posesia conștiinței, sau poate chiar identic cu ea» (p. 167). Rămân deci numai diferențialele cari, formând alte agregate, dau prin aceasta naștere altor suflete.

Marele Anonim nu poate aduce așadar la existență individuațiuni, pentrucă «privind lucrurile pur speculativ suntem siliți a crede că orice făptură sau ființă de oarecare masivitate și complexitate, fiind realizată direct, printr'un act indivizibil al Marelui Anonim, s'ar constituì în aspecte ce ar face-o de temut. O asemenea făptură sau ființă ar trebuì să fie o existență absolut închegată în sine însăși, indestructibilă, singulară, de proporții superlative sau chiar cosmice... Orice asemenea ființă, fiind deplin închegată în sine, indestructibilă și crescută ca un aluat prea harnic, ar fi suficientă șieși într'o măsură de nestăpânit. Un potențial autarhic prea accentuat ar fi un permanent izvor de anarhie sau de tendințe excentrice» (pg. 47).

Asemenea individuațiuni fiind repetarea unor bucăți mai mari din Totul divin, acesta nu va lăsa să vină la o existență înafară de sine conținuturile sale decât fărâmițate la maximum.

Cum se integrează acum aceste boabe infime din divinitate ca să dea naștere lucrurilor și ființelor din lume?

Acì Dl Lucian Blaga își imaginează o foarte complicată și ingenioasă mașinărie, pornind dela individuațiunile cele mai simple cari sunt cristalele. Mai întâi diferențialele divine se integrează în așa zisele *unități formative*. Nici acestea nu sunt experimentabile, fiind dincolo de orice mijloc de sesizare. Ele sunt la baza atomilor și moleculelor. O substanță chimică este compusă în întregime din unitățile formative specifice ei. Când începe procesul de cristalizare al acelei substanțe, o anumită unitate formativă birueşte asupra celorlalte aservindu și toate energiile lor. O unitate formativă este o entitate mai complexă decât diferențialele și complexitatea ei variază cu complexitatea individuațiunii căreia îi stă la bază. In unitatea formativă care produce

cristalul este un factor diriguitor şi o energie pe care o întrebuinţează. Când într'o substanţă pusă în condiţiile de-a cristaliza învinge o unitate formativă, factorul ei diriguitor suspendă activitatea factorilor diriguitori ai tuturor celorlalte unităţi formative, iar energiile lor le ia în slujba sa, dând el direcţia cristalizării. Dacă cristalul e sdrobit, factorii diriguitori ai celorlalte unităţi formative îşi recâştigă libertatea şi energiile ce le-au fost răpite şi, ca urmare a acestui fapt, substanţa respectivă poate cristaliza sub conducerea unei alte unităţi formative.

Mai complicat e procesul de formare a individuaţiunilor în lumea organică. Unităţile formative sunt aici mai complexe, fiind compuse şi din mai multe feluri de diferenţiale. Un factor principal al lor este acela care înmulţeşte din unitatea formativă biruitoare celulele în care sunt aşezate unităţile formative. Un al doilea factor este acela care taie din unităţile formative, produse pe rând, câte un element din factorul lor diriguitor. B. o. factorul dirigiutor al unităţii formative care pune în mişcare procesul formării unui organism are în sine prefigurate toate organele şi formele organismului. Dar prima celulă produsă de ea pentru un organ parţial nu mai are în unitatea ei formativă, ca factor diriguitor, decât forma acelui organ.

Această teorie, într'adevăr origivală, îi permite Dlui Lucian Blaga să explice atât teleologia cu care creşte orice individuaţiune, cât şi aşa numitele de Dsa parafinalisme, adecă de pildă apariţia monstruoasă la unele organisme a mai multe organe decât sunt necesare. In principiu organul respectiv se potriveşte pentru organismul în chestiune, dar nu se potriveşte apariţia lui în număr dublu b. o.

Diferenţialele se integrează între ele în baza înclinaţiei ce o au una faţă de alta prin faptul că au fost tăiate din acelaş Tot divin. Ele îşi sunt complimentare. De obiceiu se integrează diferenţialele cari se potrivesc mai bine întreolaltă şi atunci dau făpturile cele mai finaliste. Dar nu dictează totdeauna principiul celei mai perfecte potriviri, ci, sub alte influenţe, pot să se integreze şi diferenţiale între cari există numai o suficientă sau o minimă potrivire, dând tipuri de făpturi, sau indivizi, cu anumite scăderi.

Procesele acestea de integrare, cari îi oferă Dlui Lucian Blaga şi temeiul pentru o acceptare a transformismului speciilor, (la un moment dat, când împrejurările o cer, la unitatea formativă a individuaţiunii unei specii se integrează o nouă diferenţială dând primul exemplar al unei noui specii), sunt conduse exclusiv de complementarismul dintre diferenţiale şi de influinţele mediului. Aşa se explică şi finalismul fiinţelor din lume şi reciproca potrivire între părţile şi componentele cosmosului. Marele Anonim nu intervine în nici un fel în această creaţie *indirectă* a lumii.

Dl Lucian Blaga susţine cu tărie finalismul împotriva teoriei mecaniciste. Dar ar fi greşit să ne închipuim că finalitatea diferitelor individuaţiuni ar fi produsul unei voinţe. Lucrurile şi fiinţele, chiar şi persoanele omeneşti, sunt organizate în vederea unui scop într'un mod oarecum automat. Totul se desfăşoară după legi şi influinţe cari exclud voinţa, ca într'o vastă maşinărie. Viaţa omenească decurge şi ea atunci automat. «Principii, precum acela al fatalismului căderii, *al libertăţii*, al materiei etc., limitează de fapt pe dinafară divinitatea, şi multiplică inoportun şi împotriva postulatelor proprii ale inteligenţii, elementele explicative», (p. 156).

De un păcat din partea omului nu mai poate fi vorba, dacă el este o infiripare a determinismului finalist.

In acestă legătură trebue să remarcăm aspectul paradoxal sub care e conceput omul în sistemul Dlui Lucian Blaga. Omul este pe de o parte o fiinţă ce trăeşte în orizontul misterului şi pentru revelarea lui, aflându-se astfel pe poziţia cea mai înaintată către Marele Anonim. Aceasta se explică din faptul că spiritul lui e compus din diferenţialele tăiate din regiunea cea mai apropiată de centru a Totului divin. Pe de altă parte însă tocmai aceasta îl face pe Marele Anonim să se teamă de om, ca acesta să nu se facă asemenea lui. Deaceea a luat măsuri ca omul să nu se poată desăvârşi întru cunoaştere şi putere. Actul prin care frânează Marele Anonim cunoaşterea omului este «censura transcendentă», iar cel prin care zădărniceşte în parte revelarea misterelor este «înfrânarea transcendentă». Mijlocul de care se serveşte Marele Anonim sunt aşa zisele categorii stilistice din subconştientul omului, sub forţa cărora omul e silit să strâmbe şi să îngusteze tot ce ar putea cunoaşte şi revela, pe măsura acestor tipare. Chiar mijloacele lui de cunoaştere şi de expresie, sunt o piedecă în calea lui.

Omul se află deci într'o situaţie contradictorie. Natura divină superioară a diferenţialelor din care e compus îl împinge spre Dumnezeu, aceasta fiind în acelaş timp o tendinţă de-a se aşeza în locul lui, dar teama lui Dumnezeu, îl respinge de fiecare dată în jos. Istoria, cadrul şi expresia vieţii omeneşti, este deci un joc al Marelui Anonim având ca victimă biata fiinţă omenească. Un joc care persistă din frica Marelui Anonim. O problemă morală nu se pune pentru om. Noţiuni ca păcatul faţă de Marele Anonim, ca iubirea, ca veneraţia, nu au nici un rost în sistemul Dlui Lucian Blaga. De tendinţa de-a lua locul lui Dumnezeu, care stă în natura diferenţialelor divine din cari e făcut omul, acesta nu trebue să se ruşineze. Iar frâna care îl reţine dela ridicarea pe această treaptă, trebue să-l facă pe om foarte nemulţumit de Marele Anonim. Totul trebue privit deci ca o luptă a omului cu Dumnezeu, în care e mereu înfrânt.

Dar nu vrem să anticipăm în acest număr consideraţiile noastre de ordin creştin asupra acestei filosofii, deoarece avem de gând să dăm acestora graiu într'un număr viitor.

Cităm încă de încheiere câteva rânduri cari lămuresc concepţia despre istorie a Dlui Lucian Blaga: «Istoria este, în ordinea metafizică şi a finalismelor existenţei în general, acest fel de-a trăi şi de-a crea al omului ca fiinţă primejdioasă pentru Marele Anonim, şi permanenta respingere a lui din partea Marelui Anonim prin dispoziţiile preventive, pe cari odată pentru totdeauna acesta le-a luat». «Destinul omului este de-a trăi statornic în această ofensivă zădărnicită totdeauna prin chiar mijloacele ei (stilistice). Istoria este prin fiecare clipă a ei această existenţă de mari intenţii, care se frânge în ea însăşi, căci singurele mijloace de realizare, ce-i stau la dispoziţie, se întorc necurmat împotriva ei. Istoria nu are un scop, un terminus, spre care ar năzuì şi care ar fi la capătul ei undeva in viitor», (pg. 188—9).

D. STĂNILOAE

Nr. 5191—940

Comunicat

Societatea: Sprijinul orbilor din România a trimis parohiilor cărămizi pentru plasare. De oarece în unele parohii nu s'au plasat toate cărămizile trimise de Societate, îndrumăm oficiile parohiale să le restitue direct Societăţii, iar nu pe calea Consiliului Arhiepiscopesc, care nu cunoaşte care parohii au primit cărămizi şi în ce număr.

Sibiu, la 9 Maiu 1940.

Consiliul Arhiepiscopesc

„N'am venit să stric Legea!"

— Consideraţii generale privitoare la însemnătatea Vechiului Testament, de părintele profesor Dr. NICOLAE NEAGA —

Nu mă găsesc prea departe de vremea când urmăream, ca ucenic întru ale sfintei învăţături, cursurile academice despre Vechiul Testament pe care ni le făcea tânărul profesor Dr. Nicolae Neaga dela Academia teologică „Andreiană" din Sibiu. De aceea mă voiu încumeta să scriu numai cu smerenie despre cea mai nouă lucrare a fostului meu dascăl. Şi stăruiesc în această atitudine smerită mai cu deosebire pentru împrejurarea, că nici până azi nu mi-au fugit din minte — mă voiu silì să-mi rămână mereu prezente — multe, multe amănunte preţioase legate de lecţiile Sfinţiei Sale.

Părintele profesor Neaga aducea noutate în expunerea materialului biblic al Vechiului Testament. Fiecare expresie, datele esenţiale ale diferitelor probleme, locuri biblice comentate şi răstălmăcite de mulţi şi în multe chipuri, — toate ni le oferea sub garanţia omului temeinic pregătit şi prin luneta rigurozităţii strict ştiinţifice. Să adăogăm şi împrejurarea că proaspătul, mereu proaspătul nostru dascăl grăia despre Vechiul Testament cu teama de Dumnezeu a feciorului de ţăran credincios din Ardeal, pentru cele de Sus, şi vom dobândì chipul şi metoda de ostenire a păr. Neaga.

Dar păr. prof. Dr. Nicolae Neaga nu s'a limitat să *înceapă* a lucra temeinic şi totdeauna documentat, ci a *continuat* să se menţină, cu voinţă şi dragoste sporită, pe aceeaş linie de distinsă manieră academică. Impresia aceasta răzbate din cărticica despre „Tatăl nostru", din comentarea locurilor mesianice şi psalmilor, din articolele şi studiile presărate în organele noastre de ştiinţă şi cultură religioasă ortodoxă şi se încoronează datorită ultimei lucrări teologice: «*N'am venit să stric Legea!*», pe care strădalnicul nostru dascăl a dat-o luminii. [Tipografia Arhidiecezană. „Seria Teologică". Sibiu, 1940. Pag. 274. Lei: 120].

Cartea din urmă este însoţită şi de un subtitlu: «*Consideraţii generale privitoare la însemnătatea Vechiului Testament*». In ea, autorul a plănuit şi izbândit să înfăţişeze, documentat şi sub toate aspectele, o problemă veche şi, în aceeaş măsură, actuală şi mereu reactualizată: poziţia Vechiului Testament faţă de viaţa şi doctrina creştină ortodoxă şi faţă de criticile ridicate, împotăiva lui, în întinderea erei creştine. Canonicitatea Vechiului Testament se razimă tocmai pe învăţătura limpede a Mântuitorului şi Biserica n'a găsit alt razim mai puternic în poziţia Sa faţă de el, decât tocmai această învăţătură: „N'am venit să stric Legea!" Dar s'au putut auzì şi glasuri răsleţe, sunând în disonanţă accentuată cu învăţătura Bisericii. Unele mai vechi, altele mai noui şi altele ciocănind chiar în contemporaneitate. La rădăcina lor zac felurite pricini: echivalarea Vechiului Testament cu un produs al spiritualităţii curat jidoveşti, antisemitismul vechi şi nou, atacuri împotriva creştinismului însuşi, doctrine filosofice, rasiale şi politice, aversiuni pur personale, etc. S'a ajuns la condamnarea Vechiului Testament chiar şi din consideraţii de morală rău înţeleasă. Astfel; scriitori, eretici, filosofi pozitivişti şi idealişti, teologi protestanţi, literaţi, doctrinari rasiali şi naţionalişti, oameni de şcoală, etc., purtând săbii cu ascuţişuri deosebite, s'au întâlnit în aceeaş arenă de luptă, luptând în comun împotriva „extensiunii voinţei lui Dumnezeu în lume". [pg. 257].

După cât se vede, partea de luptă strâmbă o deţin cărturarii şi intelectualii vremilor, căci credincioşii de rând au văzut în Vechiul Testament — şi văd — lucrul lui Dumnezeu. Deci ca un cărturar şi cărturarilor trebuia să se adresese, mai ales, cartea păr. Neaga. Şi autorul aşa a făcut. *Zece* capitole din lucrare prezintă alunecările despre care vorbeam mai sus şi elementele care le dărâmă pe acestea. Ne întâlnim aici cu epicureianul Celsiu, cu neoplatonicul Porfiriu, cu gnosticul Marcion, cu ereticul Manes, cu bogomilii şi cu ideile lor.

Prea deşteptul Voltaire, cel care zicea „că într'o sută de ani nu mai este nici o Biblie", îşi îmbie deasemenea concepţia mai mult decât sucită. Apoi Schleiermacher, Katzer, Harnack, F. Delitsch, etc. Iar mai noi hitleristul A. Rosemberg, doctrinar rasial înfocat, dl prof. A. C. Cuza, etc. Autorul nu se mărgineşte să citeze atâţia contrari ai Vechiului Testament, ci răspunde tuturor cu argumente hotărâtoare. Din argumentarea aceasta riguroasă se evidenţiază cu prisosinţă, că Vechiul Testament este un document autentic al descoperirii dumnezeeşti. Cărţile lui „au aceeaş origine, aceeaş autoritate pentru credinţă, acelaş scop ca şi Noul Testament. Vechiul Testament este izvor prim şi principal al revelaţiei dumnezeeşti, căci prin profeţii conduşi de Duhul a pregătit Dumnezeu aspectul religios al omenirii: sfinţirea prin mijlocirea întrupării lui Hristos. Iată pricina pentru care *întocmai cum nu putem zice: Cu ce să înlocuim sufletul? Astfel nu putem pune întrebarea: Ce punem în locul Vechiului Testament?*» [Pag. 67]. «*Vechiul Testament este lumină de Sus*, vărsată de Duhul Sfânt în sufletul acelora pe cari Dumnezeu i-a învăţat ce să grăiască şi cum să descopere învăţătura cea mântuitoare". [Pag. 69].

Un capitol special arată cât de puternic se îmbină cele două Testamente, dovedind că «*Vechiul Testament aparţine Noului. Ambele formează Sfânta Scriptură a Bisericii: fără Vechiul n'ar exista Noul, ne-ar lipsì Hristos*«. [Pg. 82].

Şase capitole din lucrare prezintă temele: Hristos în Vechiul Testament, Vechiul Testament în tradiţia Bisericii, dogmatismul Vechiului Testament, Vechiul Testament în cultul Bisericii, Vechiul Testament în învăţătura Bisericii şi Vechiul Testament şi simbolismul Bisericii. Dintre aceste capitole, cel care vorbeşte despre simbolism este deosebit de luminos şi are însuşirea de a duce pe om la deslegarea unor amănunte prea de puţini ştiute.

Dorind să fie cât mai complect în expunerea sa, autorul tratează, în paralelă, poziţia altor confesiuni creştine, apoi a Talmudului şi Coranului faţă de Vechiul Testament. Arată astfel, că „Biserica romano-catolică vede şi părţi neesenţiale în Vechiul Testament: acestea sunt legile ceremoniale", [pg. 117]. Pentru Luther, acele două Testamente sunt o unitate nedespărţită". (pg. 118). Totuşi, cartea Estirei nu-l poate împăca pe reformatul german, „căci prea înduioşează şi prea multe necuviinţe păgâneşti conţine", [pg. 119]. Insă „în genere protestantismul admite autoritatea cărţilor canonice ale Vechiului Testament", [pg. 119].

Nici atitudinea anglicanismului nu este trecută sub tăcere.

Vechiul Testament şi Talmudul sunt apreciate în paralelă surprinzător de clară şi documentată, ca să se ajungă la concluzia că „între Talmud şi Vechiul Testament există deosebiri fundamentale", [pag. 132]. „Vechiul Testament conţine numai scrisul inspirat, iar 99% din Talmud este creaţie pur jidovească", [pg. 132]. Apoi „Vechiul Testament pregăteşte mântuirea sufletească, câtă vreme Talmudul rămâne un cod al manierelor din această viaţă", [pg. 132].

Coranul se situează la o distanţă şi mai mare. El este „doar traducerea

într'o psihologie populară trivială a Vechiului Testament". [După N. Iorga, afirmare acceptată de autor].

Capitole de concentrare a unor realităţi preţioase sunt cele privitoare la materialul de inspiraţie religioasă în arta muzicală, în opere literare şi filosofice de competenţă universală şi valoare permanentă, în pictură, sculptură, etc. Ne întâlnim aici cu un Händel (oratoriile: Iosif în Egipt, Iona, Samson, Debora, Saul, Solomon, Iuda Macabeul, etc.), cu I. Seb. Bach pe ale cărui opere „nu le-ai putea închipui fără Biblie" (pg. 145), cu Mozart (Requiem), Haydn, celebrul Beethoven, Rosini, Gounod, etc. Dintre ai noştri: Gh. Dima, D. Chiriac, T. Popovici, S. Drăgoi, Gh. Cucu, I. Chirescu, C. Porumbescu, I. Vidu, G. Muzicescu, etc. In literatură: I. Milton: Paradisul pierdut şi Paradisul recâştigat; Lessing: Natan der Weise, etc. Subiectul dramei „Năpasta" de I. Luca Caragiale se ţese pe dreptul talionului.

Ne întâlnim şi cu pictorii şi sculptorii: Mosolino, Dürer, Rafael, M. Angelo, Rubens, Rembrandt, N. Grigorescu, O. Smigelschi, etc. Apoi: L. Ghiberti, Barnini, Dubois, etc.

Astfel, personalităţile reprezentative ale geniului uman s'au inspirat, în realizările lor netrecătoare, din „lucrul lui Dumnezeu".

Un capitol larg ne reîmprospătează datele privind toate traducerile Vechiului Testament în româneşte, începând cu anul 1577 şi până la Biblia Regele Carol al II-lea.

Mă încumet însă să afirm, că pentru noi, pentru sufletul adânc religios şi creştinesc al neamului nostru, pentru Românii de orice concepţie şi în oricare grad de cultură s'ar afla ei, ultimele două capitole din lucrarea păr. Neagă constitue o revelaţie cu urmări de însănătoşire duhovnicească. Capitolele respective glăsuiesc despre Vechiul Testament în folklorul românesc şi în literatura cultă românească. Românul, chiar fără să-şi dea seama, se exprimă cu fraze din Vechiul Testament, cântă tot de acolo şi îşi direcţionează viaţa în acord cu glasul lui Dumnezeu revelat în Sfânta Carte. Ideile acestei Cărţi constitue substratul şi pânzătura credinţelor şi basmelor noastre, colindelor şi urărilor noastre la diferite prilejuri de bucurie sau de întristare, ba chiar şi nevinovatelor noastre cimilituri. Chiar şi unele prescripţiuni medicale din Vechiul Testament îşi găsesc aplicare practică în viaţa largă a credincioşilor noştri.

Dar, despre toate acestea, am ajuns să nu ne mai dăm seama. Nu din ignoranţă, — ferească Dumnezeu! — ci pentru temeiul psihologic, că ele s'au contopit în fiinţa noastră spirituală şi le considerăm ca o avere a noastră de totdeauna şi pentru toţi vecii. Cine cugetă, spre exemplu, la un adevăr esenţial din Vechiul Testament când cântă versurile „Doinei" lui Brediceanu:

«*Toată lumea-i dintr'un neam*
Numai eu pe nimă n'am,
Toată lumea-i dintr'un sânge
Numai eu n'am cui mă plânge».
(pg. 209).

Literaţii noştri, în mod conştient, au botezat multe lucrări de-ale lor pe adevărurile din Vechiul Testament. Astfel sunt: Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, A. C. Rosetti, V. Alecsandri, M. Eminescu, C. Petrescu, Al. Vlahuţă, O. Goga, N. Crainic, L. Blaga, A. Cotruş, I. Pilat, C. Moldovanu, etc.

Şi pentru cei ce ştiu, dar mai ales pentru cei care nu vreau să cunoască realitatea de mai sus, lucrarea despre care vorbim aduce mult folos.

Edificatoare sunt şi concluziile la care se opreşte autorul. Notăm unele: „Vechiul Testament este al nostru, atât de mult al nostru, că nimenea nu ni-l poate lua. Nu, pentrucă în el se află scânteia care încălzeşte sufletul", (pg. 252). Canonicitatea Vechiului Testament ne interzice orce înlocuire sau inovaţie. Acelaş lucru îl fac şi cuvintele Mântuitorului: „N'am venit să stric Legea!" Arătând şi cum trebue folosit în şcoala de toate gradele, autorul preconizează unele măsuri de luat: un comentar deplin lămurit pe bază de text original, o revistă biblică şi un congres biblic. Iar ca încheiere adaugă: „Vechiul Testament nu se înscrie simplu între capodoperile mari ale spiritualităţii, ci *este* extensiunea voinţii lui Dumnezeu în lume, şi însaşi iubirea, care caută să ridice pe om la adevărata lui valoare", (pg. 257).

*

Considerând şi aparatul ştiinţific bogat şi ales cu care a ostenit autorul şi soluţia adusă problemei, cartea despre care am vorbit, îl consacră pe păr. profesor Dr. N. Neaga între cei mai competenţi cunoscători ai Testamentului Vechi şi problemelor legate de el.

D. CĂLUGĂR

Omagiu. *Sf. Sinod a hotărât să omagieze pe M. Sa Regele cu prilejul celor 10 ani de glorioasă domnie, închinând în acest scop un număr festiv din revista «Biserica Ortodoxă Română». Pentru acest număr festiv au scris articole omagiale toţi membrii Sf. Sinod.*

Cărţi apărute

Ion Lupaş, *membru al Academiei române: Descendenţa transilvană a lui Gheorghe Magheru şi relaţiunile lui cu ţărani sălişteni, în deosebi cu familia lui Dumitru Răcuciu.* In Memoriile Secţiunii Istorice, seria III, tomul XXII, mem. 12. Bucureşti 1940.

In acest studiu limpede şi concis eminentul istoric dela Universitatea din Cluj arată convingător că generalul Gh. Magheru, cu un rol atât de însemnat în revoluţia dela 1848, îşi are originea într'o familie emigrată în veacul 17 din munţii Apuseni. De asemenea că refugiindu-se din Ţara românească în faţa covârşitoarelor oşti turceşti şi ruseşti, a trecut spre Paris pe la Săliştе împrumutând dela familia Răcuciu o sumă de bani, precum împrumutase şi la 1844, dându-i în schimb dreptul de-a ţinea oile pe muntele Petrimanu. Legăturile între familia Magheru şi Răcuciu au devenit cu timpul mai intime şi au durat până spre sfârşitul veacului 19.

*

Dr. Gheorghe Ciuhandu: *Românii din Câmpia Aradului de acum două veacuri,* Arad, 1940.

Intr'un volum de aproape 600 pagini strădalnicul şi venerabilul părinte consilier pensionar şi senator dela Arad ne dă mai multe statistici oficiale din prima jumătate a veacului 18, din cari se constată că românii se aflau pe câmpia Aradului în număr covârşitor faţă de unguri sau de alte elemente etnice. B. o. gospodării româneşti în jud. Arad se aflau 8050, ungureşti 436, germane 186, sârbeşti 513. Localităţi pur româneşti din cele 168 câte se aflau pe întinderea jud. Arad, erau în număr de 137 plus 11 în cari elementele străine erau în număr infim. Alte 12 localităţi aveau majoritate românească. Localităţi pur maghiare erau numai 8, pur germane 1, iar pur sârbeşti tot 1.

Statisticele sunt însoţite de un lung şi temeinic studiu introductiv, în care autorul urmăreşte evoluţia populaţiei jud. Arad după caracterul etnic până în preajma războiului mondial, arătând cum, cu toate străduinţele maghiare de-a spori prin colonizări şi alte metode, numărul ungurilor în aceste ţinuturi, românismul a rămas într'o covârşitoare majoritate.

Cartea e de o vie actualitate în aceste timpuri pline de pretenţii revizioniste. — *D. S.*

C. preoţi să stea în fruntea mişcării

Oastea Domnului

† *Prof. Dr. Valerian Şesan*

Facultatea de Teologie din Cernăuţi, pierduse în ultima vreme 3 dintre profesorii ei cei mai distinşi, pe savanţii: Dr. V. Tarnavschi şi Dr. V. Gheorghiu, prin pensionare, şi pe bărbatul în plină realizare ştiinţifică: Dr. Domiţian Spânu, prin săvârşire prematură din viaţa aceasta.

O nouă lovitură dureroasă aştepta această instituţie de înaltă cultură teologică, în anul de frământări pe care-l trăim. Din rândul slujitorilor ei, la altarul sfintei Teologii, a mai căzut unul care prin munca sa îi adăugase incontestabil un mare spor de prestigiu. Facultatea aceasta, cu care fiecare român are dreptul să se mândrească, a pierdut pe venerabilul său profesor de Drept Bisericesc, Dr. Valerian Şesan, mort în 10 Maiu 1940.

Deşi trecut la cele eterne în vârstă de 62 de ani, moartea sa e totuş prematură, ea îndoliază nu numai Facultatea de Teologie din Cernăuţi, ci şi Teologia Românească în general, care aştepta cu îndreptăţită nădejde, operile de sinteză pe cari profesorul le-a pregătit printr'o laborioasă activitate la catedră timp de aproape 30 de ani.

Instruit din tinereţe în chip temeinic; doctor în Teologie şi în Drept, cu studii de specializare apoi în Grecia, în Rusia şi'n Austria (Viena, Praga) antebelică, posedând limbile slave, germana, greaca şi latina, avea toate mijloacele şi condiţiile pentru a întreprinde cercetări, şi pentru a da o strălucire nouă catedrei pe care a onorat-o, adăugând la pregătirea ştiinţifică şi darurile naturale cu cari îl înzestrase Dumnezeu.

Toţi acei cari au studiat la Cernăuţi, — şi sunt doar atâţia dincoace de munţi — nu vor uita niciodată cursurile fostului lor profesor de Drept Bisericesc, pe cari le urmăreau cu atâta plăcere şi interes, şi sufletul fiecăruia dintre ei este desigur încercat nu numai de durerea de a-şi fi pierdut profesorul, ci şi de regretul de a nu fi putut vedea tipărit de însuş autorul «Tratatul de Drept Bisericesc», pe care-l pregătise împreună cu alte studii, profesorul lor.

După un vechiu obiceiu încetăţenit la Facultatea de Teologie din Cernăuţi, profesorii îşi publică abia spre sfârşitul carierii, studiile la cari au muncit o viaţă întreagă. Acest obiceiu cu toate avantagiile lui, iată că în multe cazuri este şi o piedecă şi un desavantagiu pentru ştiinţa teologică. El ne-a lipsit de cursul de Teologie Fundamentală al prof. Dr. V. Găină, de cel de Teologie Morală al prof. Dr. D. Spânu, şi de cel de Drept Bisericesc al prof. Dr. V. Şesan.

Nădăjduim însă, că măcar acest din urmă curs, lucrat şi pus la punct aproape definitiv de către fostul nostru profesor, va vedea lumina zilei prin tipar, nu după prea multă vreme. Aceeaş nădejde o avem şi în privinţa altor studii pe cari le pregătise, şi din cari a mai dat la iveală unele părţi.

Dintre scrierile sale mai de seamă amintim:

*— **Biserica şi Statul** în imperiul roman-bizantin, dela Constantin cel Mare până la căderea Constantinopolului. Vol. I. Cernăuţi, 1911, (în limba germană).*

— Proect de unificare a organizaţiei bisericii autocefale ortodoxe din România întregită. Cernăuţi 1920.

— Contribuţiuni privitoare la raportul între Stat şi Biserica ortodoxă în Constituţia cea nouă a României întregite. Cernăuţi 1923.

— Reflexiuni asupra unificărei organizaţiei bisericii ortodoxe din România întregită. Cernăuţi 1923.

— Zece ani dela unirea Bucovinei cu patria mamă pe teren bisericesc. Cernăuţi 1928.

— Modificarea legii şi statutului pentru organizarea bisericii ortodoxe române. Cernăuţi 1936.

— Dreptul de devoluţiune al Patriarhului şi al Mitropolitului. Cernăuţi 1937.

— Convocarea Sinodului Ecumenic. Cernăuţi 1937.

— Revizuirea Canoanelor şi a altor norme bisericeşti, precum şi codificarea lor. Cernăuţi 1937.

— Catedra de drept bisericesc la Facultăţile de drept. Cernăuţi 1938.

— Curs de drept bisericesc universal. Cernăuţi 1938, (litografiat).

In afară de activitatea ştiinţifică prof. Dr. V. Şesan a mai desvoltat şi o activitate mulilaterală în viaţa publică, administraţia bisericească, în conducerea Facultăţii de Teologie, şi a Universităţii din Cernăuţi, în politica românească a Bucovinenilor, în relaţiunile de bună prietenie cu statele vecine şi amice, ca fosta Cehoslovacie etc. In ordinea aceasta de activitate a deţinut funcţiile de consilier arhiepiscopesc referent, decan al Facultăţii de Teologie, rector al Universităţii, senator, etc. fiind distins pentru serviciile sale recunoscute cu mai multe ordine româneşti şi străine între cari şi «leul alb» cehoslovac.

Arhipresbiter stavrofor, profesor universitar, consilier referent, decan, rector, senator, defunctul a lucrat cu mare pricepere şi zel lăsând realizări şi amintiri, cari îi vor perpetua cu mare cinste memoria.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească şi cu dreptii să-l numere.

Dr. Liviu Stan

Reconstituirea guvernului. In guvernul, reconstituit de dl consilier regal *Gh. Tătărescu,* a rămas cea mai mare parte din membrii fostului guvern. Miniştri noi sânt dnii: *Ştefan Ciobanu* la culte şi arte, *Aurelian Bentoiu* la justiţie, *Mircea Cancicov* la economia naţională. Au ieşit din guvern dnii: I. Micescu, C. Angelescu, gen. P. Teodorescu, I. Nistor şi Tit. Popovici.

Adunarea eparhială a episcopiei Maramureşului este convocată în sesiune ordinară pe ziua de *26 Mai* 1940, când la ora 9 dimineaţa, în capela palatului episcopesc din Sighet, se va oficia Sf. Liturghie şi invocarea Duhului Sfânt.

Demisie de mitropolit. I. P. Sf. Mitropolit *Visarion Puiu* al Bucovinei şi Arhiepiscop de Cernăuţi a renunţat la înalta demnitate ce ocupă, urmând a-şi reguia drepturile la pensie. Demisia înaltului prelat a fost primită, ear I. P. Sf. Mitropolit *Irineu* al Moldovei a fost încredinţat cu girarea afacerilor mitropoliei Bucovinei. Lucrările arhiepiscopiei vor fi conduse de P. S. Episcop *Lucian* al Romanului.

Convocare

Se convoacă adunarea generală a şcoalei normale ortodoxe române „Andrei Şaguna" din Sibiu pe ziua de 26 Mai 1940 ora 11·30 (după slujba divină) în localul secţiei de fete din Pasagiul Cristea cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul comitetului despre realizările şi înfăptuirile în anul şcolar 1939—40.
2. Gestiunea anului financiar 1939—40.
3. Bugetul anului 1940—41.

In caz că la prima convocare nu se întruneşte numărul reglementar de membri, adunarea se va ţinea la 2 Iunie 1940 cu orice număr de membri prezenţi.

T. Scorobeţ preşedinte — **Ioan Sandu** secretar

Organizaţi Reuniuni de femei

Probleme-Recensii-Comentarii

Conferinţe preoţeşti. — Spre a nu lipsì altarele de preoţii lor şi de sfintelé liturghii de Miercuri, Vineri şi Duminecă, în postul mare, preoţimea din protopopiatul *Sighişoara* şi-a ţinut adunarea de primăvară Luni şi Marţi, 1 şi 2 April în fruntaşa parohie *Nadeş*, dela marginea protopopiatului.

După Tedeumul împreunat cu chemarea Duhului sfânt, păr. *S. Dobre* a ţinut cu cl. IV lecţiunea practică „Trădarea lui Iuda" şi păr. *C. Schiau* cu cl. V „Intemeierea bisericii". Lecţiile, bine predate, sânt prilej de discuţii asupra programei analitice noi din Religie, şi asupra manualelor de Religie, pe care preoţimea le cere, mereu.

Preşedintele deschide şedinţa printr'un cuvânt omagial, în care enumără, câteva din realizările I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae*, în cei 20 de ani de păstorire. Se expediază o telegramă omagială.

Păr. *A. Talabă* face o dare de seamă despre publicaţia valoroasă a păr. rector *Dr. D. Stăniloae*: „Ortodoxie şi Românism". In legătură cu această problemă preoţimea discută ofensiva de „unire" pe care mica romă o face atât de stăruitor prin preoţii şi laicii ei şi căreia decide a-i sta împotrivă la orce prilej.

Se discută pe larg problema actuală a pocăinţei pe baza referatelor făcute asupra cărţii despre „Pocăinţă", a păr. *Dr. I. Felea*, de pp. *T. Ganea*, *I. Ciubei* şi *R. Pulca* şi se cere ca această carte să fie studiată de fiecare preot înaintea mărturisirii.

In darea de seamă despre activitatea preoţimii în anul trecut se fixează în linii generale programul de activitate pastorală de vară în cadrul celor 3 societăţi: casa culturală, reuniunea femeilor, şi societatea „Sf. Gheorghe".

Se slujeşte apoi vecernia cu pavecerniţa şi, în faţa preoţimii, a elevilor şi a mulţimei de popor, păr. *I. Dobre* îşi rosteşte meditaţia pentru spovedanie. Părintele protopop spovedeşte copiii de scoală printr'o impresionantă meditaţie. Se spovedesc apoi preoţii şi tot poporul prin 4 duhovnici.

A doua zi se slujesc ceasurile cu Sf. liturghie a Sf. Grigorie. A predicat, arătând că nu există mântuire fără împărtăşanie, păr. *L. Neagu*. Se face parastas şi se rosteşte panegiric întru pomenirea fericitului preot local Ioan Baciu.

Se remarcă vrednicia păr. local actual *Ioan Rusu*, prin amănuntul, că, deşi zile lucru, a asistat la slujbele din aceste zile întreg poporul. — *Corespondent.*

*

— In 28 şi 29 Martie 1940 preoţimea din protopopiatul Jiu, şi-a ţinut la Petroşani, sub preşedinţia păr. protopop *Ion Duma*, conferinţa de primăvară. In cuvântarea de deschidere, păr. Duma face o dare de seamă asupra evenimentelor din anul trecut în Biserica noastră, făcând un călduros apel la preoţime, să fie, ca şi până acum, la înălţimea chemării preoţeşti.

Păr. *T. Ioanoviciu* citeşte raportul despre activitatea cercurilor religioase, cu bogată roadă duhovnicească, în 10 parohii.

Păr. *C. Zoican*, referează despre activitatea extra-pastorală a preotimii în tract, subliniind progresul şi pe acest teren.

A doua zi, sfânta liturghie înainte sfinţită. A predicat păr. *I. Popiţa* despre sfânta Taină a Cuminecăturii, în timp ce preoţii s'au împărtăşit. Răspunsurile liturgice au fost date de elevii şi elevele claselor superioare din Petroşani, conduşi de păr. *T. Moşic*.

Dela ora 10—13, în biroul of. protopopesc, păr. *T. Moşic* a citit lucrarea: Iniţiative pentru progresul despărţământului şi al Asociaţiei clerului pentru viitor. Subiectul lucrării a stârnit vii discuţii în materie de pastoraţie.

Păr. *C. Zoican* citeşte raportul despre starea cassei şi a fondului de propagandă pe 1939. La 31 Dec. 1939 era un total general de 12.023 lei. — *T. M.*

*

Preoţimea din protopopiatul *Zarandului* s'a întrunit, recent, la Brad în conferinţă de primăvară. Timp de două zile, sub conducerea păr. protopop *Ion Indrei*, s'au desfăşurat: servicii religioase, — cu spovedirea şi cuminecarea clerului şi poporului, — predici, conferinţe şi referate. Au predicat preoţii *Gh. Albu* din Prihodişte şi *Amos Florea* din Rişca. S'a raportat despre lucrarea preoţimii, în 1939, în cele şase grupuri în care este împărţit protopopiatul. Un raportor a vorbit despre cartea „Pocăinţa", teza de doctorat a preotului Il. V. Felea, valorosul fiu al Zarandului. Membrii din „Oastea Domnului", conduşi de păr. *Virgil Perian*, au cântat frumoase cântece religioase; ear despre misiunea „Oştii Domnului a vorbit păr. *N. Florea* din Baia de Criş. Păr. dela Zdrapţi, *V. Floruţa*, a cuvântat cântăreţilor despre rolul lor ca ajutor în slujba bisericii, dându-le preţioase poveţe.

INFORMAŢIUNI

Ştire personală. I. P. S. nostru mitropolit *Nicolae* a plecat Marţi, 13 Mai a. c. la Bucureşti pentru a rezolvì mai multe chestiuni bisericeşti; Joi, 16 Mai a. c. I. P. S. Sa s'a reîntors la reşedinţă.

Parastas la Ciucea. *In ziua de 12 Mai 1940 s'a slujit la mormântul dela Ciucea, al neuitatului mare luptător şi poet* **Octavian Goga,** *parastasul de doi ani, în fiinţa de faţă a îndureratei văduve, dna Veturia Goga, şi a unui numeros public venit din toată ţara, împreună cu un impresionant număr de ţărani dela Ciucea şi jur. P. S. Sa episcopul* **Nicolae** *al Clujului, înconjurat de un sobor de preoţi a slujit parastasul; răspunsurile au fost date de corul catedralei noastre din Cluj.*

Intâia Adunare eparhială a Timişoarei s'a ţinut la Dumineca Tomii sub conducerea P. S. Sale episcopului *Nicolae* al Orăzii ca episcop locţiilor, care a făcut deschiderea festivă a şedinţelor. Adunarea: a aprobat rapoartele secţiilor şi gestiunea Consiliului eparhial; a primit, din partea Rezidenţei regale, suma de un milon lei pentru reşedinţa episcopală; a trimis adrese de mulţumiri către Ven. Consilii eparhiale din Arad şi Caransebeş; a ales, din cler şi dintre mireni, membri reprezentanţi în congresul naţional-bisericesc: păr. prot. Cioroianu şi Ţiucra, şi dnii A. Mocioni, Al. Marta, C. Băran şi V. Mercea. S'au ales apoi consilierii referenţi şi onorifici în cele trei secţii ale Consiliului: bisericească, culturală şi economică.

† Dr. Dănilă Vasu, vechiul luptător naţionalist, decan al baroului de advocaţi din Făgăraş, fost deputat, s'a stâns din viaţă într'unul din sanatoriile sibiene, în vârstă de 55 ani, şi, după dorinţa defunctului, a fost înmormântat la Sâmbăta de Sus, în ziua de 7 l. c., aproape de clopotniţa sfintei mănăstiri. In mijlocul poporului s'a bucurat totdeauna de mare simpatie. In 1916, socotit ca primejdios agitator, a pribegit cu familia în Ţara veche, de unde la sfârşitul răsboiului a revenit la advocatura sa din Făgăraş. Aici casa sa era pururea deschisă pentru scriitorii şi bărbaţii politici de seamă ai neamului. Inmormântarea i s'a făcut cu solemnitatea cuvenită de un sobor de preoţi, în frunte cu P. C. Sa consilierul mitropolitan *I. Grovu* care, în cuvântul său funebral, a subliniat vrednicile celui dispărut prea de vreme. In acelaş senz au cuvântat alţi oratori, în mijlocul intelectualilor şi a mulţimii de săteni, veniţi din depărtări la Sâmbăta de Sus. Neînfricatul luptător Dănilă Vasu odihnească cu dreptii!

Fapt de merit. Ni se scrie: Parohia noastră din *Mânierău*, prot. Hunedoara: a organizat, cu ajutorul Cercului tinerimii adulte „Sf. Gheorghe", o serbare de sfintele sărbători ale Paştilor, când s'au executat mai multe cântări religioase şi alte producţiuni, ascultate de numeroşi credincioşi, cari au contribuit la acest prilej o sumă de 400 lei pe seama „Inzestrării armatei". Suma aceasta s'a înaintat prin prefectura judeţului Hunedoara. — Pr. *Zamfir Filip*.

Vineri *dimineaţa, în 17 Mai, a încetat din viaţă dna general Văitoianu, soţia Consilierului regal. Defuncta a fost în timpul răsboiului mondial conducătoarea unui spital militar, distingându-se prin devotamentul pus în slujba cauzei naţionale.*

Dumnezeu să o odihnească cu drepţii!

Act de mulţămire. In numele bisericii ortodoxe din parohia *Birtin*, tractul Zarand, aduc calde mulţămiri bunilor creştini cari au donat de Sf. sărbători ale Invierii Domnului, pentru biserica noastră obiecte preţioase. Anume: Simeon şi Ioana Brudar, Orăştie, 1 prapore, în valoare de 5000 lei; Cornel şi Aurelia Henegar, Alba-Iulia, 2 sfetnice în valoare de 2000 lei; Nicolae Marcu, Birtin, 1 carte, în valoare de 250 lei. — Pr. *Iosif Tisu*.

Conferinţă preoţească. Preoţimea din protopopiatul *Oltul* a ţinut conferinţa de primăvară în parohia centrală *Şercaia*, la 15—16 April c. sub preşedinţia C. Păr. Gheorghe Ivaşcu, administrator protopopesc, care deschizând şedinţa ţine un cuvânt de îndemn la dragoste frăţească şi muncă în ogorul Domnului. Cu ocazia sf. slujbe, la mărturisirea şi cuminecarea preoţilor, s'au ţinut meditaţii de C. preoţi *Septimiu Popa* şi *Spiridon Cosma*. In programul conferinţei au cetit lucrările lor C. preoţi *Ilie Curcubătă*-Lupşa despre „Necesitatea şi măreţia împărtăşaniei", şi *Ioan Dadu*-Şercăiţa despre „Familia preotului ca factor educativ al vieţii parohienilor". Darea de seamă, asupra activităţii cercurilor pastorale şi a aşezămintelor religioase-culturale din parohiile protopopiatului pe anul 1939 făcută de Pr. *Alex. Florea*-Vlădeni, arată aprecieri şi constatări despre realizările C. preoţi ai parohiilor. Se mai prezintă dări de seamă asupra introducerii chitanţierului etc., şi asupra cărţii „Taina Pocăinţei" de Dr. Ilarion V. Felea.— Pr. *Al. F.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 19 Maiu 1940, va predica stud. *Cornel Dascălul*.

Concert. Reuniunea de muzică „Gh. Dima", care se bucură de un trecut bogat în realizări de artă, reluându-şi activitatea va da un mare concert în seara de Sâmbătă, 26 l. c., ora 21, în sala Teatrului municipal, sub conducerea dlui prof. P. Gherman şi cu binevoitorul concurs al unor probate puteri muzicale. Amănunte în afişe.

CARŢI ŞI REVISTE

Concepte ale culturii monastice, de Arhim. *Athanasie Dincă*, Bucureşti, Tip. Cărţilor Bisericeşti, 1939. Pag. 15. Preţul? — Broşura părintelui Arhimandrit, egumen al Mănăstirii Căldaruşani, este un extras din revista Insemnări Creştine-Bălţi (din 1939), cu raport la istoria călugărismului românesc. Autorul studiului arată năzuinţele depuse pentru formarea unei elite mănăstireşti. In vederea misionarismului bisericii, mănăstirile noastre vor păşi «*pe drumul celei mai bune şi mai autentice ortodoxii*», când vom face dintr'insele «*vetre de superioară viaţă culturală mănăstirească, de adâncă şi serioasă înţelegere a problemelor ce se pun la ordinea zilei*» (pag. 11), cum spuneà un referat-proect (publicat în 1928) de P. S. *Tit Simedrea*, vicarul de atunci al Patriarhiei, actualul episcop al eparhiei Hotinului. Referatul, cu propunerile sale, este considerat ca unul dintre cele mai reuşite în conceptele de cultură călugărească.

Nr. 84/1940 (31) 2—2

Publicaţie de licitaţie

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de reparaţie ale bisericii ortodoxe din Râşnov se publică licitaţie cu oferte închise şi sigilate pe ziua de *27 Mai 1940*, ora 11 a. m.

Licitaţia se va ţinea la Casa bisericii ortodoxe, iar devizele pentru reparaţii în valoare de 110 mii lei împreună cu caetul de sarcini se pot vedea la oficiul parohial ortodox. Nu vor fi admişi la licitaţie decât antreprenorii autorizaţi pentru astfel de lucrări. Concurenţii nu vor pretinde nici un fel de spese de deplasare.

Lucrările se vor putea începe numai după aprobarea lor de organele parohiale şi de P. V. Consiliu Arhiepiscopesc. Garanţia pentru admitere la licitaţie este de 10% din valoarea devizelor.

Din şedinţa consiliului parohial ortodox Râşnov ţinută la 30 Aprilie 1940.

Consiliul parohial

Nr. 312/1940 (32) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Bozeş,** din protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Casă parohială în roşu, aproape de terminare, cu grădină în mărime de 1/2 jug.
3. Sesiune parohială în mărime de circa 2 şi jumătate jug. arător.
4. Stola obişnuită în parohie.
5. Câte 2 ferdele cucuruz nesfărmat dela fiecare familie, (parohia are 140 familii).
6. Folosinţa cimiterului.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor trimite cererile însoţite de actele necesare la oficiul protopopesc al Geoagiului, jud. Hunedoara.

Binecuvântarea de candidare se dă de I. P. S. Chiriarh.

Candidaţii se vor putea prezenta în parohie numai după ce-şi vor fi esoperat binecuvântarea de candidare şi cu prealabila învoire a protopopului.

Geoagiu, 30 Aprilie 1940.

Teodor Glodeanu
protopop

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Nr. 213/1940 (30) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Veneţia de sus,** din protopopiatul Oltul-Şercaia, cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesia parohială 13 jug. 1560 st. □ arabil şi 1 jug. 202 st. □ fânaţ.
3. Folosirea cimitirului bisericii, precum şi grădina primită prin reforma agrară, în mărime de 1000 st. □.
4. Casă parohială cu dependinţe în natură şi în bună stare.
5. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întreg protopopiatul.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român „Oltul" în Şercaia, jud. Făgăraş, în termenul arătat.

La cererile de concurs se va anexa şi concesiunea dela P. Ven. Consilu Arhiepiscopesc Sibiu că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vreo Dumlnecă sau sărbătoare la biserică spre a fi cunoscuţi de parohieni.

Şercaia, la 15 Aprilie 1940.

Oficiul protopopesc ortodox român Oltul în înţelegere cu consiliul parohial.

Pr. Gheorghe Ivaşcu
adm. protopopesc

Redactor responsabil: Prot. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei Arhidiecezane